

INSTYTUCJE

1. IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change – Międzyrządowy Panel ds. Zmian Klimatu – powołany w 1988 r. przez Światową Organizację Meteorologiczną (WMO) i Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska (UNEP) z siedzibą w Genewie w Szwajcarii; zespół naukowców, którego początkowym zadaniem zgodnie z rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/53 z dnia 6 grudnia 1988 r. było opracowanie przeglądu i wytycznych dot. aktualnego stanu wiedzy z zakresu zmian klimatu, w szczególności wpływu społecznego i gospodarczego na skalę zachodzących przemian oraz możliwych do podjęcia strategii. Pierwszym przewodniczącym IPCC został szwedzki klimatolog Bert Bolin. W celu dostarczania kluczowym decydom kompleksowych i spójnych informacji dot. genezy, przebiegu i skutków procesu zmian klimatu IPCC przeprowadził dotychczas sześć cykli oceny oraz w ich następstwie opracował sześć raportów, czym wywarł silny wpływ na kształtowanie międzynarodowej polityki klimatycznej. Pierwszy raport z 1990 r. (FAR) kładł nacisk na rolę współpracy międzynarodowej, drugi z 1995 r. (SAR) agregował niezbędne informacje dot. zmian klimatu, trzeci z 2001 r. (TAR) dotyczył kwestii adaptacji społeczeństw do zachodzących zmian oraz określał możliwe ich skutki, czwarty z 2007 r. (AR4) określał cel w postaci ograniczenia ocieplenia do 2°C, piąty z 2014 r. (AR5) dotyczył ściśle zagadnień zawartych rok później w Porozumieniu Paryskim, zaś w ramach ostatniego, szóstego raportu, przygotowano trzy raporty specjalne: *Global Warming of 1.5°C* (SR15), *Special Report on Climate Change and Land* (SRCCL) oraz *Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate* (SROCC). Najnowszy, szósty raport oceniający (AR6) został ukończony w marcu 2023 r. w 2007 r. IPCC wraz z wiceprezydentem USA, Al Gore, zostali nagrodzeni pokojową nagrodą nobla za „wysiłki na rzecz budowy i upowszechniania wiedzy na temat zmian klimatu wynikających z działań człowieka, i za stworzenie podstaw dla środków, które są niezbędne do walki z takimi zmianami”.
2. 8200 – Unit 8200 – Jednostka 8200 – izraelska elitarna jednostka wywiadu wojskowego zajmująca się wywiadem i kontrwywiadem elektronicznym oraz zagadnieniami z zakresu *cyberwarfare*, podlegająca bezpośrednio ministrowi obrony, nie zaś Mosadowi. Ta największa pojedyncza jednostka wojskowa w Siłach Obronnych Izraela (IDF), będąca odpowiednikiem brytyjskiego GCHQ, wywodzi się z oddziałów szyfrujących powstałych po utworzeniu państwa Izrael w 1948 r. Zakres jej zadań obejmuje zarówno działania z obszaru wywiadu sygnałowego (SIGINT), jak i internetowego (WEBINT). W skład kilkutyśycznej struktury jednostki wchodzi wielu młodych żołnierzy – studentów, którzy po określonym czasie służby (zazwy-

czaj kilkuletnim), wracają do cywilnej pracy wyposażeni w wysokie i unikatowe kompetencje z zakresu informatyki, programowania i cyberbezpieczeństwa, co znacząco zwiększa ich atrakcyjność na rynku pracy. Wielu absolwentów Jednostki 8200 po zakończeniu służby zakłada własne firmy bądź pracuje w czołowych przedsiębiorstwach zajmujących się nowymi technologiami i cyberbezpieczeństwem. Twierdzą oni, że praca jednostki przypomina kulturę organizacyjną pracy startupu, w którym niewielkie zespoły działają w określonych obszarach, z pozostawionym im wysokim stopniem swobody, co pozwala na kreatywne działanie i nieszablonowe rozwiązywanie problemów. Jednostka rekrutuje wyróżniających się naukowo i intelektualnie uczniów szkół średnich, nawiązując współpracę (np. poprzez dedykowane programy izraelskiego ministerstwa edukacji) już z 16-letnimi, uzdolnionymi w dziedzinie matematyki, informatyki, programowania i przedmiotów ścisłych, uczniami. Agencja Reuters oceniła, że akcja sabotażowa podłożenia niewielkich ładunków wybuchowych w wykorzystywanych przez Hezbollah pagerach i krótkofalówkach, które zostały zdetonowane 17 i 18 września 2024 r., co doprowadziło do śmierci kilkudziesięciu i ranienia kilku tysięcy bojowników tej organizacji, była prowadzona w znacznym stopniu właśnie przez Jednostkę 8200. W 2023 r. dowódca 8200 potwierdził, że jednostka wykorzystuje technologię sztucznej inteligencji np. przy selekcji celów Hamasu. W 2024 r. francuski dziennik *Le Figaro* ujawnił, że oficerowie z Jednostki 8200 wiedzieli o planach Hamasu dot. ataku na izraelskie kibuce oraz zamiarze porwania kilkuset zakładników, co miało miejsce 7 października 2023 r., czego dowodem jest opracowany przez żołnierzy tej jednostki we wrześniu 2023 r. raport, w którym informują o manewrach doborowych sił Hamasu, przygotowywaniu przez nich ataku na cele wojskowe i kibuce na południu Izraela oraz opracowywaniu operacji porwania ok. 200–250 zakładników.

3. Kiel Institute for the World Economy – Instytut Kiloński Badań nad Gospodarką Światową – powołana w 1914 r. przez Bernharda Harmsa pod nazwą „Königliches Institut für Seeverkehr und Weltwirtschaft an der Universität Kiel” (Królewski Instytut Żeglugi i Gospodarki Światowej na Uniwersytecie w Kilonii), finansowana ze środków rządowych oraz landu Schleswig-Holstein, niemiecka fundacja o charakterze naukowo-badawczym, zajmująca się zagadnieniami z zakresu globalizacji i ekonomii globalnej. Prace zaangażowanych w instytucie badaczy skupiają się wokół czterech inicjatyw, w obszarze których prowadzone są badania – *Africa, China, Geopolitics and Economics, Globalization Initiative*. Współcześnie Instytut Kiloński opracowuje także raport dot. bieżącej sytuacji międzynarodowej i polityki globalnej jak np. raport dot. skali ekonomicznej i militarnej pomocy świadczonej przez poszczególne państwa na rzecz Ukrainy.
4. ISW – Institute for the Study of War – Instytut Badań nad Wojną – założony przez dr K. Kagan w maju 2007 roku na kanwie wydarzeń w Iraku ośrodek *non-profit*, mający zagwarantować niezależną i rzetelną dyskusję nad aktualnymi wydarzeniami z zakresu polityki bezpieczeństwa i konfliktów zbrojnych. W ciągu kilku następnych lat działalność instytutu skupiona była na tematyce konfliktu w Afganistanie, co przełożyło się na uruchomienie *Best Practices in Counterinsurgency* – projektu, w ramach którego podejmowano próbę wyciągania wniosków i konstruowania zaleceń na temat współczesnych konfliktów zbrojnych w celu następnego zaimplementowania ich do nowych strategii wojskowych. Za swoje zaangażowanie w prowadzone badania dr Kagan w latach 2010–2011 spędziła w Kabulu ponad 200 dni i została uhonorowana nagrodą Departamentu Obrony, *Civilian Service Award*. Celem istnienia instytutu jest zwiększenie zrozumienia współczesnych wojen, za-

równy w aspekcie ich genezy, przebiegu, jak i skutków zarówno wśród opinii publicznej, jak i kluczowych decydentów, oraz wspieranie sił zbrojnych USA poprzez dostarczanie niezależnych analiz i raportów.

5. Planned Parenthood – wywodzące się z lat 20. XX wieku i powiązane z działalnością Margaret Sanger, która w 1916 r. założyła pierwszą w USA klinikę planowania rodziny, zrzeszenie organizacji z siedzibą w Nowym Jorku, w skład którego wchodzi między innymi: *Planned Parenthood Federation of America* (PPFA), będąca organizacją charytatywną wspierającą oddziały Planned Parenthood prowadzące około 600 placówek medycznych i świadczące swoje usługi na rzecz ponad 2 mln osób rocznie, *Planned Parenthood Global*, będące międzynarodowym ramieniem zrzeszenia, czy wreszcie *Planned Parenthood Action Fund* – zwolniona z podatku organizacja *non-profit* angażująca się w oddolną działalność wyborczą i legislacyjną. Planned Parenthood jest największym w USA dostawcą usług z zakresu edukacji seksualnej i aborcji – według danych podawanych przez organizację co trzecia Amerykanka złożyła kiedyś wizytę w jednej z około 600 placówek organizacji. W samym 2023 r. w placówkach Planned Parenthood przeprowadzono 392 715 zabiegów aborcji, co w zestawieniu z danymi opublikowanymi w raporcie proaborcyjnego Instytutu Guttmachera, w którym oszacowano łączną liczbę aborcji w USA w 2023 r. na 930 160, oznacza, że Planned Parenthood odpowiadało w 2023 r. za aż 42% wszystkich przeprowadzonych w USA aborcji. Od lat 70. XX wieku Planned Parenthood było hojnie wspierane z budżetu federalnego na podstawie *Public Health Service Act*, umożliwiającego dofinansowywanie usług związanych z planowaniem rodziny. Według danych amerykańskiego rządu w samych latach 2010–2012 Planned Parenthood zostało dofinansowane kwotą 344,5 mln USD w ramach bezpośrednich funduszy federalnych i dodatkowo prawie 1,2 mld USD w ramach Medicaid. W 2019 r. Prezydent Donald Trump wprowadzając zasadę „chronić życie” oraz tzw. „*global gag rule*” zakończył finansowanie tej organizacji. W 2017 r. Charlotte Lozier Institute oraz Alliance Defending Freedom opublikowały autorski raport wskazujący na liczne nieprawidłowości finansowe w pracy Planned Parenthood – zdecydowana większość spośród 51 przeprowadzonych w organizacji zewnętrznych audytów wykazała tzw. „*overbilling*” – nieuzasadnione i ponadnormatywnie wykazywane koszty. W 2015 r. David Daleiden i Sandra Meritt ujawnili także nagrania, na których pracownicy Planned Parenthood – dr Ann Schutt-Ainé, dyrektor medyczny Planned Parenthood Gulf Coast, oraz Tram Nguyen, wiceprezes oddziału ds. dostępu do aborcji – mieliby prowadzić nielegalny proceder handlu organami w celach komercyjnych. Nagrania doprowadziły do powołania w Kongresie specjalnej komisji śledczej oraz wszczęcia dochodzenia przez Departament Sprawiedliwości USA, zaś Planned Parenthood kategorycznie zaprzeczyła oskarżeniom. Niedługo po publikacji materiału biuro ówczesnej prokurator generalnej Kalifornii Kamali Harris wszczęło dochodzenie karne przeciwko Davidowi Daleidenowi i Sandrze Meritt w związku z m.in. naruszeniem przez nich prywatności nielegalnie nagranych pracowników Planned Parenthood.
6. HAARP – High Frequency Active Auroral Research Program – oficjalnie rozpoczęty 13 grudnia 1988 r. projekt badań naukowych i wojskowych dot. właściwości jonosfery, realizowany przez *US Air Force* (Siły Powietrzne Stanów Zjednoczonych), *US Navy* (Marynarkę Wojenną USA) we wsparciu ze strony koncernu BAE Systems. W sierpniu 2015 r. obsługę projektu przeniesiono na Uniwersytet Alaski w Fairbanks. Jak wskazują naukowcy z Wojskowej Akademii Technicznej – M. Wnuk, J. Matuszewski i Z. Chudy – HAARP wykorzystywany jest również

w celach militarnych – „Umożliwia prowadzenie komunikacji na bardzo dalekie odległości z samolotami lub z zanurzonymi okrętami podwodnymi. Potrafi rozpoznać różnego rodzaju aktywności na powierzchni ziemi, jak i pod powierzchnią. Posiada około 720 anten, które przesyłają sygnały do jonosfery, a w szczególności do tzw. poziomu około 200 km ponad Ziemią. Każda z anten jest oddzielnie sterowana i umożliwia dzięki temu „trafienie” każdego dowolnego kawałka jonosfery”. Realizując zadania stacji przekaźnikowej, instalacja HAARP może wzmacniać określone sygnały o specyficznej częstotliwości oraz niemal całkowicie zakłócać łączność radiową na wybranym obszarze.

7. TSMC – Taiwan Semiconductor Manufacturing Company Limited – założone w 1987 r. przez Chung Mou Changa tajwańskie przedsiębiorstwo specjalizujące się w produkcji półprzewodników. W 2023 r. TSMC oferowało szeroki wachlarz ponad 11 tysięcy różnych produktów obejmujących smartfony, motoryzację, elektronikę użytkową czy rozwiązania technologiczne z zakresu IoT (*Internet of Things*). Spółka prowadzi 9 fabryk w Republice Chińskiej oraz 3 następne za pośrednictwem spółek zależnych poza granicami Tajwanu. Obecnie TSMC inwestuje w European Semiconductor Manufacturing Company (ESMC) w celu zbudowania fabryki specjalistycznych technologii w Dreźnie w Niemczech, która w zamierzeniu ma rozpocząć produkcję w 2027 r. Współcześnie Taiwan Semiconductor Manufacturing Company Limited dostarcza układy scalone do takich firm technologicznych, jak Apple, Nvidia, AMD czy Phytium Technology, pozostając największym na świecie producentem układów scalonych. Przedsiębiorstwo zatrudnia ok. 70 000 pracowników. W drugim kwartale 2024 r. (kwiecień–czerwiec) TSMC wygenerowało 20,67 mld USD przychodu i utrzymało tytuł najcenniejszej spółki notowanej na azjatyckiej giełdzie z kapitalizacją rynkową ok. 830 mld USD.
8. Heritage Foundation – założony w 1973 r. w USA z siedzibą w Waszyngtonie think-tank, mający na celu realizowanie w Kongresie USA konserwatywnej agendy poprzez dostarczanie zasiadającym w nim kongresmenom badań, danych i argumentów przemawiających za prezentowanymi przez Heritage Foundation tezami. Obecnie misją Heritage Foundation jest formułowanie i promowanie polityk publicznych opartych na zasadach: ograniczonego rządu, wolności jednostki, silnej obrony narodowej, wolnej przedsiębiorczości i tradycyjnie rozumianych amerykańskich wartości. Fundacja przeprowadza rocznie ponad 100 spotkań z kongresmanami i ponad czterokrotnie więcej z pozostałym personelem Kongresu, oraz kilkadziesiąt briefingów z kandydatami na urząd kongresmena. Heritage Foundation liczy sobie około 500 000 członków i ponad dwa miliony lokalnych działaczy, wspierających think-tank w jego pracach, pozostając jednym z największych i najbardziej wpływowych ośrodków myśli konserwatywnej w USA. W 2023 r. Heritage Foundation opublikował ponad 900-stronnicowe opracowanie pt. *2025 Presidential Transition Project* (znane pod nazwą *Project 2025*), zawierające wskazówki, zalecenia i postulaty dot. kierunków prowadzenia polityki USA w takich dziedzinach, jak edukacja publiczna, imigracja, polityka klimatyczna i transformacja energetyczna czy opieka zdrowotna w przypadku zwycięstwa w wyborach prezydenckich w 2024 r. „konserwatywnego” kandydata. Choć Donald Trump próbował odciąć się od tego dokumentu („I know nothing about Project 2025. I have no idea who is behind it. I disagree with some of the things they’re saying and some of the things they’re saying are absolutely ridiculous and abysmal. Anything they do, I wish them luck, but I have nothing to do with them”), BBC wskazywało na personalne kontakty pomiędzy bliskim otoczeniem Trumpa a autorami dokumentu.

9. SIPRI – Stockholm International Peace Research Institute – Sztokholmski Międzynarodowy Instytut Badań Pokojowych – założony w 1966 r. z siedzibą w Sztokholmie decyzją szwedzkiego parlamentu i finansowany z budżetu państwa, międzynarodowy ośrodek naukowy prowadzący badania nad współczesnymi konfliktami zbrojnymi i kontrolą zbrojeń. SIPRI opracowuje autorskie analizy, raporty i rekomendacje zarówno dla kluczowych decydentów, mediów, jak i opinii publicznej. Instytut prowadzi ściśle współpracę z Organizacją Narodów Zjednoczonych, Unią Europejską, wieloma ośrodkami badawczymi i naukowymi oraz indywidualnymi naukowcami, oferując możliwość odbycia stażów badawczych. Prace Instytutu reguluje przyjęty przez rząd szwedzki statut SIPRI, zaś personel liczy około 100 osób. W latach 1991–2002 szefem SIPRI był polski dyplomata i naukowiec, prof. Adam Daniel Rotfeld. W roku 1982 SIPRI został nagrodzony nagrodą UNESCO za Wychowanie dla Pokoju.
10. JP Morgan – JP Morgan Chase & Co. – jedna z największych i najstarszych amerykańskich instytucji finansowych sięgająca historią 1799 r., kiedy to pierwszy protoplasta współczesnego JP Morgan – The Manhattan Company rozpoczął działalność w stanie Nowy Jork, założony między innymi przez Alexandra Hamiltona i Aarona Burra. Dzięki zapisowi w statucie, który pozwalał spółce na wykorzystywanie nadwyżki kapitału do prowadzenia operacji bankowych, w kilka miesięcy po założeniu The Manhattan Company działalność rozpoczął jako drugi bank komercyjny w Nowym Jorku po Hamilton's Bank of New York, Bank of The Manhattan Company. W ciągu ponad 225 lat swojej historii JP Morgan przechodził liczne przekształcenia, fuzje i przejęcia, które pozwoliły na stopniowy wzrost marki. Współcześnie JP Morgan posiada niemal 4 mld USD aktywów, prowadzi działalność w ponad 100 państwach i zatrudnia ok 290 000 pracowników. Firma świadczy usługi z zakresu bankowości komercyjnej, korporacyjnej i inwestycyjnej (*commercial, corporate and investment banking*), zarządzania aktywami (*asset management*) oraz, dzięki pracy 50 000 inżynierów i techników, nowoczesnych technologii. Przedsiębiorstwem zarządza 10-osobowa rada dyrektorów.